

מסורת הש"ס

בַּל ‏אָ[ⓘ]‏[Ⓘ]‏ **כינויי נזירות כנוניות**. כל המקבל עליו נזירות צאותו לשון שצדו להן חכמים הרי הוא מיר כמו יואם אמר הריני מיר. ואלו הן כינויי נזירות:
ג)מזיק מיח פזיח מי שאמר הריני מזיק או שאמר הריני מיח או פזיח הרי הוא מיר משום הלין טעמי אית דלמרי לשון שצדו להן חכמים הן וזאת דלמרי דהני כינויין לשון אומות הן
(א) דזאי משום דכי מחקת לרגל דקו"ף דנויק ודופן דח' דנויח וגגו דפ"א דפזיח ודופן ח' שבו משויות ליה נזיר:
האומר אהא. אע"פ שלא הוציא בשפתיו מיר: הרי זה נזיר.

‏אָ[ⓘ]‏[Ⓘ]‏

תורה אור השלם
1. בי יקח איש אשה ובעלה ויהיה אם לא תמקצא חן בעיניו בי מקצא בה ערות דבר וכתב לה ספר בריתו ונתן בקדה וְשָׁלְחָהּ מִבֵּיתוֹ:
דברים כד א

‏אָ[ⓘ]‏[Ⓘ]‏

נוסחת רבינו יהודה בן רבינו נתן
[א] כצ"י מחזק בתחלה כזה הלשון פירוש מהמח מיר לרבינו יהודה כר נתי' וצ"ל (רי"ש ג"ר אנוי בלחך מו"ש: [ב] שם: [ג] מיק מו"ש: פירח) ליתא כצ"י: [ד] או: [ה] כנחל דלמיר אהא מיר דמי: [ו] דסקמין: [ז] כנחל הולאה זו לא במיר סקלה ולא בשוגג קרבן אלא איסורא בעלמא דנפקא בעמה דבדר כ"י:

‏אָ[ⓘ]‏[Ⓘ]‏

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כל כינוי וכו' לשון אומות הן משום כ"ל ויתביח א"ן מתקן: (ב) ד"ה תנא אקרא וכו' סדר נשים היא ותנא: (ג) ד"ה אלא וכו' כמה צע"ה יואלה איסורא אידי: (ד) תוס' ד"ה מאי טעמא וכו' בדסדר קדשים וכו': (ה) בא"ד הלכן בקעה אותה מסכתא: (ו) בא"ד כדפרין התם מכי וכו': (ז) בא"ד להארין בלשוננו: (ח) ד"ה אלא לעולם ד"ה אלא לפרוש הד"א:

‏אָ[ⓘ]‏[Ⓘ]‏

גיליון הש"ס

בספר שם הגדולים להגאון מוה' חיים יוסף דוד אונגלי צאז"ש כתב בשם רבני די מלאכי דניי מיר אינו מרש"י:
תוס' ד"ה או אהא נאה ובגמרא מפרש. צ"ל אפרש:
תוס' ד"ה האומר הריני כזה כח לא מוה"י.
עיי' ר"י גמיר ט"ו ע"א ד"ה נסחיה:

‏אָ[ⓘ]‏[Ⓘ]‏

מוסף רש"י

אהא. אהיה (קדושין ח.א).
כל הרואה סוטה בקלקולה. צניולה ובשטה, שמתולין אותה, דקתני ממני (סוטה ז.) קודם כהל למעלה מדריי, יזיר עצמו מן היין.
שניין מציא לזי קלות רשא והוא גרס לה (שם ב.) ואמרי לה כזי. שם חכם (גיטין פה.) ובבב"י: בלא חכם).
במה טומנין ובמה אין טומנין. כהל לסלק קדירה מעל גבי כירה ולטומנה בבמה אחר ואמרו

חכמים אין טומנין בדבר המוסף הכל אלא בדבר המעמיד הכל, מי הוא המוסף ואסור (שבת מז.).
במה אשה יוצאה. דהוי מכשוי ולא משוי, ואיכא דהוי מכשוי וגזר דיה רבנן דילמא שלפא ומחיא לחכמה חשיבותו ודילמא אמי לאתויי ד' אמות (שם נ.).
במה בהמה יוצאה. לפי שאדם מלווה על שיבתו בעממו בשבת, ומדי דמיעטלא ביה בהמה הוי מכשוי ואורחא ולא הוי משוי ומדי דלא מיעטלא ביה הוי משוי (שם נא.).
יש גוחלין ומגוחלין. ים קרובים שנתלין את קרוביהם כשמתים וגם אם הם מותים מתחילין להם את ממונם, דהייט ששניהם נתחילין זה את זה, והאי דלא קתני ים נתחילין זה את זה, היינו משום דבעי למיתני סיפא נתחילין ולא מנתחילין, מני נמי ירשא נתחילין ומנתחילין (רשב"ם ב"ב קתא).
גוחלין ולא מגוחלין. ויש שנתחילין את קרוביהם אכל אם ימותו הם אין מנתחילין לאותם קרובים שהן מורשיהן (שם).

כל כנויי נזירות פרק ראשון נזיר

בַּל ‏אָ[ⓘ]‏[Ⓘ]‏ **כינויי נזירות כנוניות**. כל המקבל עליו נזירות צאותו לשון שצדו להן חכמים הרי הוא מיר כמו יואם אמר הריני מיר.

ואלו הן כינויי נזירות:
ג)מזיק מיח פזיח מי שאמר הריני מזיק או שאמר הריני מיר או פזיח הרי הוא מיר משום הלין טעמי אית דלמרי לשון

שצדו להן חכמים הן וזאת דלמרי דהני כינויין לשון אומות הן
(א) דזאי משום דכי מחקת לרגל דקו"ף דנויק ודופן דח' דנויח וגגו דפ"א דפזיח ודופן ח' שבו משויות ליה נזיר:
האומר אהא. אע"פ שלא הוציא בשפתיו מיר: הרי זה נזיר.

ידות נזירות כנזירות וכשם שאזוחו אדם צביט יד של כלי ומגביה את הכלי עצמו כן זה כיון דלמיר אהא:
או שאמר אהא נאה הרי זה מיר.
וטעמא דכולה מתניתין מפרש בגמרא:

גב' מ"ט סיני נזיר. דמאי איריא מילי דמיר צסדר נשים:
סנא אקרא קאי וכו'. וצדין הוא דהוה ליה למיתנייה לזתר סוטה אלא אידי דתנא כמזכות דעיקר סדר נשים:
ותנא ציה פרק המדיר^י תנא ליה נדרים לזתר כמזכות והדר תנא מיר ודמסקמין ליה קרא לנדור נדר מיר וגו'
והדר תנא סוטה דלמיר מר כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין
והיינו כדלמרינן בסוטה (דף ז.) צתי הרבה יין עושה כו':
פסח כניטוין. דקתני כל כינויי נזירות כנזירות:
ומפרש ידוש. האומר אהא:
סנא מהסנא דסליק כו'. אורחא דתנא מהסנא דסליק מתחיל לפרושי צרישא דקתני כו':
אלא לעולם סיני הכי וסיני הכי. ומסתברא טעמא דהתם^י וגבי צמה בהמה יואלה:
אידי צמה הוה דלתי שאסור לגמל לזלתי^י בצפסר אכל הוא אינו חייב וצדבר שאינו ראוה לה הלכן קלישא איסורא ולהכי מפרש המירא צרישא:

דלמא מהסנא דסליק מתחיל לפרושי צרישא דקתני כו'.
אלא לעולם סיני הכי וסיני הכי. ומסתברא טעמא דהתם^י וגבי צמה בהמה יואלה:
אידי צמה הוה דלתי שאסור לגמל לזלתי^י בצפסר אכל הוא אינו חייב וצדבר שאינו ראוה לה הלכן קלישא איסורא ולהכי מפרש המירא צרישא:
גבי

ולא מגוחילין ומפרש אלו נוחלין ומגוחילין ברישא אלא לעולם תני הכי ותני הכי אלא התם דאיסורא דנפשיה הוא מפרש איסורא דנפשיה ברישא גבי בהמה דאיסורא אידי בהמה הוא דאתי מפרש היתירא ברישא גבי

קונס וא"מ ולר"ל איך יציא קרבן על ידי לשון שצדו חכמים הו קמיימי חולין בעורה ויש לומר כיון דמתכין לנדור צמיר ויודע שלשון זה צדו חכמים לנדור צהם צמיר קצלה גמורה היא כאלו אמר בלשון הכמזב צמורה א] והר"ר יחיאל פירש דר"ל לכו לענין קרבן קאמר אלא לענין מלקות דלקי אס עזר על מירותו שקבל בלשון שצדו חכמים:
האומר הריני כזה. בגמרא מוקי לה דמיר עובר לפניו ולגופיה לא צלטריך דהא מרשא שמשנין אפילו כי לא אמר אלא אהא ומיר עובר לפניו דהוי מיר אלא לדיוקא צלטריך טעמא דלמיר כזה הא האומר הריני אפילו מיר עובר לפניו^י לא מהני דטפי משמע אהא כזה מן הריני כי לא סיים כזה:
הריני מסבלא הריני מבבבא. הני לאו ידות נזירות ניהו דאס כן לימתיניהו לעיל צבדי ידות אלא כיון דגמר דבורו אלא שלא פירש להדיא אנויות ואנוי הוא דמפרשנין דיצוריה משמע דנזירות צא לומר כי אמר הני לשונות ותפיים צשעריה כדמפרש בגמרא:
מאי טעמא תני נזיר. פירוש צסדר נשים (ו) צסדר קדשים הוה ליה למיתנייה שהוא הלכות קרצנות ומשני תנא אקרא קאי והיה אס וגו' מי גרס לה לעצירה יין כלומר מי גרס לה שזינתה יין הלכן^י
(ט) תני אותה מסכתא צסדר נשים:
וקאמר כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין.
סיום הדבר שאמר תחלה מי גרס לעצירה יין כלומר ונכון הוא שתשמר עצמה מן היין אכל לא צנדר ושוב מוסיף לומר שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין כמיר ולכן שנה מיר צנשים שגם הוא הוצעל צצדק כדאיחא צסוטה (דף ס.א) שהוצעל צצדק כמו הנצטעל וצנדרים לא צעי מ"ט תנא צנשים משום דעיקר פרשת נדרים צפרשת אשה כתיב ולא הוה מנ"ל טעמא דקאמרי צריש סוטה (דף צ.ב) כדפרין^י
(י) מכדי תנא מנויר קסליק מאי שגא דקתני סוטה ומשני התם אידי דתנא ככתוצות פרק המדיר את אשתו (דף ע.) תנא נמי נדרים ואידי דתנא נדרים תנא נמי מיר דדמי ליה א"כ ה"נ לישיי הכא דלכן שגאן צסדר נשים וי"ל משום דלא מיסתבר ליה דלגצ נדרים ליצדק לסדר קדשים שכולו קרצנות וראוי מיר לשנות התם טפי ואדצרה אצביה ה"ל למיתני נדרים התם לכן צ"ל טעמא דתנא אקרא קאי וקשה דלמה לו להארין^י
(י) לשונו ולומר כל הרואה סוטה כו' ומה ענין זה לזה לכן י"ל דמאי דקאמר תנא אקרא קאי אינו רי"ל אקרא דכתיב צפרשה אלא רי"ל אקרא קאי דכתיב^י
בסוף המגרש במסכת גיטין (דף ז.) דכתיב והיה אס וגו' ועתה יוחא שפיר מאי דכתב מיר צסדר נשים דמי גרס לעצירה יין וכו' אכל מ"מ קשה אמאי תנא נזירות אכל סוטה היה לו לכותבו אחר גיטין ומשום הכי קאמר דכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר וכו' וגם זה עצירה וצטעמא דהכא לחוד לא סגי דא"כ לימני סוטה צרישא והדר מיר כסדר הפרשה לכן כריך טעמא דהתם דלגצ המדיר תנא נדרים ואגב נדרים תנא מיר והדר חוזר לכוטה עיקר מסדר נשים:
אָלָא **עוֹלָם** תני הכי וכו'י.
ובכולהו איכא טעמא התם דלאיסורא דנפשיה פ"י התלויה צאדם כגון הדלקה והטמנה וצמה אשה יואלה מפרש איסורו צרישא וגבי צמה דלאיסור דצהמה מפרש הימר צרישא:
(ס) **אָלָא** **[הבא]** **אָפרוש בנויי ברישא**. כלומר צממתנין צמאי דפתח צין^י הכנויין וצין הידות איסורא דנפשיה הוה:
ידות **הואיל** **ואתיין מדרשא חביבא** **צ"ה**. דדרשנין צפרק קמא דנדרים (דף ג.) מיר להזיר לה' לעשות ידות נזירות כנזירות:
בעיקר קרבן. דהיינו הכנויין שאינן צריכין לדרשה דקצלת נזירות גמור הוא אלא שאמר בלשון כנוי:
לימא

תמצא חן בענינו כי מצא בה ערות דבר ורוב המגרשים ע"י ערות דבר מגרשים וע"י קלקול של ערות דבר חייב אדם להזיר עצמו:
פתח בבנויין ומפ' ידות בנדרים נמי פריך ותו ידות אינשי שבת התנא להוכיז ידות ברישא:
(לא) אלא] התם איסורא דנפשיה וכו' משום דאיסורא דנפשיה חמיר עליוהי מפ' (אסור) [איסורא] ברישא ובנדרים ליתא להך טעמא אלא מעיקרא פריך מיש נוחלין ומיש מותרות לבעליהן ומיש טעונות שפן ולבונה ומיש טעונות הגשה ומיש כבור לנחלה ומשני הני משום דאורשין מפ' והיא דפתח ברישא והדר תו פריך בבמה בהמה:

(פ) פי' זה הובא בשם הגדולים כח"א ד"ה רבינו אשר ח"ל שם ופירש על התלמוד מפ' כפי' מדרים הנדפס ואני רלמינו פירושו למיר כתיבת די עכ"ל.

פרק ראשון נזיר

בַּל ‏אָ[ⓘ]‏[Ⓘ]‏ **כינויי נזירות כנוניות**. כל דבר שאינו עיקר שמו כן נקרא כינוי לחול עליו נזירות לכל דבר כאלו אמר צהם העיקר דהיינו אהא מיר ומהני למיהוי מיר כי אמר הכנויין אהא מזיק או מיח או פזיח כמו צהם העיקר והם נקראין כנויין:

האומר אהא הרי זה נזיר. ובגמרא מפרש דליכא הוכחה כמו שזמר עובר לפניו וזה נקרא ידות נזירות שלא גמר דבורו ומהני לחול עליו כל דיני נזירות כאלו גמר דיבורו כאלם האזוח צביט יד של כלי ומגביהו צכן כאלו אזוח ככלי:
או אהא נאה. גס זה נקרא ידות נזירות ובגמרא^י
מפרש אמאי לא ערצניהו למיתניהו לצבא אחת וליתני הכי האומר אהא או אהא נאה הרי זה נזיר^י:

נזיר נזיק נזיח פזיח הרי זה נזיר. לפי שרלה לפרש כל הכנויין פתח ואומר מיר וכו' כלומר מיר הוא עיקר השם הכמזב צמורה שעל ידי לשון זה חל עליו שם נזירות והי"ה אס אמר בלשון הכנויין כמו מזיק מיח פזיח ורישא דממתנין אתא לפרושי דקתני כל כינויי נזירות כנזירות וצבתינין נחלקו אמוראיש צפ"ק דנדרים (דף י.) ר' יוחנן אומר לשון אומות הם פירוש שלש לשונות אלו משצעים לשונות הם ואס תאמר ולרצי יוחנן מאי איריא הנך ג' לשונות צכל ע' לשונות נמי אס קבל עליו נזירות צאחד מהנך הלשונות חייל עליה המירות וי"ל דאה"נ דגס צשאר לשונות אס מכירים ומצינים ומתכין לקבל עליו נזירות הוי מיר אכל מהני לישיי דממתנין כי אמר מורו צאחד מן שלש לשונות הללו חייל עליה נזירות (נהי) נמי כי אין מתכין משום דדמי טפי ללשון תורה מלשונות אחרים ור"ל פליג התם ואמר לשון שצדו חכמים מלצם והתם פריך אמאי צדיניהו ומקיניהו צצנן לשון כנויין והשיב דוימנין דבעי למימר לה' קרבן ואמר לה' גרידא ומפיק שם שמים לצטלה ולכן תקנו כנויין שלא הורגל הלשון לומר לה' תמצא חן בענינו כי מצא בה ערות דבר ורוב המגרשים ע"י ערות דבר מגרשים וע"י קלקול של ערות דבר חייב אדם להזיר עצמו:
פתח בבנויין ומפ' ידות בנדרים נמי פריך ותו ידות אינשי שבת התנא להוכיז ידות ברישא:
(לא) התם איסורא דנפשיה וכו' משום דאיסורא דנפשיה חמיר עליוהי מפ' (אסור) [איסורא] ברישא ובנדרים ליתא להך טעמא אלא מעיקרא פריך מיש נוחלין ומיש מותרות לבעליהן ומיש טעונות שפן ולבונה ומיש טעונות הגשה ומיש כבור לנחלה ומשני הני משום דאורשין מפ' והיא דפתח ברישא והדר תו פריך בבמה בהמה:

תמצא חן בענינו כי מצא בה ערות דבר ורוב המגרשים ע"י ערות דבר מגרשים וע"י קלקול של ערות דבר חייב אדם להזיר עצמו:
פתח בבנויין ומפ' ידות בנדרים נמי פריך ותו ידות אינשי שבת התנא להוכיז ידות ברישא:
(לא) אלא] התם איסורא דנפשיה וכו' משום דאיסורא דנפשיה חמיר עליוהי מפ' (אסור) [איסורא] ברישא ובנדרים ליתא להך טעמא אלא מעיקרא פריך מיש נוחלין ומיש מותרות לבעליהן ומיש טעונות שפן ולבונה ומיש טעונות הגשה ומיש כבור לנחלה ומשני הני משום דאורשין מפ' והיא דפתח ברישא והדר תו פריך בבמה בהמה:
(פ) פי' זה הובא בשם הגדולים כח"א ד"ה רבינו אשר ח"ל שם ופירש על התלמוד מפ' כפי' מדרים הנדפס ואני רלמינו פירושו למיר כתיבת די עכ"ל.

תמצא חן בענינו כי מצא בה ערות דבר ורוב המגרשים ע"י ערות דבר מגרשים וע"י קלקול של ערות דבר חייב אדם להזיר עצמו:
פתח בבנויין ומפ' ידות בנדרים נמי פריך ותו ידות אינשי שבת התנא להוכיז ידות ברישא:
(לא) אלא] התם איסורא דנפשיה וכו' משום דאיסורא דנפשיה חמיר עליוהי מפ' (אסור) [איסורא] ברישא ובנדרים ליתא להך טעמא אלא מעיקרא פריך מיש נוחלין ומיש מותרות לבעליהן ומיש טעונות שפן ולבונה ומיש טעונות הגשה ומיש כבור לנחלה ומשני הני משום דאורשין מפ' והיא דפתח ברישא והדר תו פריך בבמה בהמה:

(פ) פי' זה הובא בשם הגדולים כח"א ד"ה רבינו אשר ח"ל שם ופירש על התלמוד מפ' כפי' מדרים הנדפס ואני רלמינו פירושו למיר כתיבת די עכ"ל.

א **א** מיי פ"א מהל' נזירות הל' ח סמג

ב **ב** מיי שם הלכה ו:
ג **ג** מיי שם הלכה ח:
ד **ד** מיי פ"צ שם הל' ד:
ה **ה** מיי שם פרק א הלכה ו:
ו **ו** מיי שם הלכה ז:

‏אָ[ⓘ]‏[Ⓘ]‏

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] בתוס' ד"ה מיר מזיק מיח פזיח הרי זה מיר וכו'. והר"ר יחיאל פירש דר"ל לכו לענין קרבן קאמר אלא לענין מלקות.
י"צ וכו"ה צירושלמי דמיר דף א ע"א וצכויהו הטוס' צנדרים דף ג ע"א צדי"ה אלא למ"ד כ"י:

‏אָ[ⓘ]‏[Ⓘ]‏

הגהות התוספות

1. צ"ל אקן. 2. צ"ל דכציא. 3. צ"ל דינן.

‏אָ[ⓘ]‏[Ⓘ]‏

פי' הרא"ש

[א]כנויי נזירות כנוניות. כל שאינו עיקר השם מיקרי כנוי כמו המכנה שם לחבירו:
האומר אהא ה"ו נזיר. לאו לפרושי כנויי קא אתי אלא יד לנדור הוי כמו האזוח והכלי בבית די שילו הכלי עולה עמו. ה"נ לאו נדר ממש הוי אלא משמעות קצת לשון נדר ורבינוהו קרא למיהוי נדר משם.
האומר [אהא] נאה ה"ו נזיר. אף זה נמי די הוי וגריעא טפי מהאומר אהא בלא נאה
האומר אהא ונזיר עובר לפניו יש במשמעותו לשון נזירות יותר מאהא (כמ') [נאה] אכל האומר אהא נאה לא מהני אם נזיר עובר לפניו דאתנאה במצות משמע ובעי דוקא תפיים בשערו כדמפרש בגמ' ומתני' לא זו אף זו קתני. ותימיה אמאי לא כלליניהו בהדי הדדי ולימתיי האר' אהא או אהא נאה ה"ו נזיר. ושמא משום דבתיי' גזוני איירי רישא בנזיר עובר לפניו. וסיפא בתפוס בשערו:
נויק נזיח פזיח ה"ו נזיר היינו כנויי נזירות. ובנדרים מפרש שטמא דכנויין [מהנן]. הריני נזיר וכו' כולה מתני' מפרש טעמא בגמרא:
גב' מכדי תנא בסדר נשים קאי מ"ש תני נזיר וראוי היה לסדרו בסדר קדשים משום הבאת קרצנות ואע"ג דבפ"ק דסוטה קא יהיב טעמא אמאי תנא נזיר בתר סוטה ומפרש אידי דתנא כותובות ותנא המדיר תנא נדרים ואידיי דתנא נדרים גזרין נזיר דרמאי לנדרים וקתני סוטה לכדרי' כל הרואה סוטה בקלקולה וכו' אותו וראוי אינו מספיק אלא על סדר המסכתות אחר שנתבדר לנו מטעם דהכא שראוי לסדרו בסדר נשים ולעקרו ממקום שהיה ראוי יותר לשנותו כגון בסדר קדשים ובמסכת נדרים לא מפרשא תלמודא טעמא אמאי סדרו בסדר נשים משום דמילתא דנפשיה היא שאין לך מקום שראוי לסדרו יותר משום דכתיב [מבאין] משום דכתיב בנדרים בין איש לאשתו ובין אב לבתו והיה אם לא